

Pääministeri Juha Sipilä

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

AMNESTY INTERNATIONAL SUOMEN OSASTO

Hietaniemenkatu 7 A

00100 Helsinki

P: 09 5860 440

E: amnesty@amnesty.fi

F: 09 5860 4460

W: www.amnesty.fi

15.3.2013

AI FI 08/2016

EU:n ja Turkin välinen sopimus: EU-maiden johtajien toimittava välittömästi kansainvälisen suojelujärjestelmän pelastamiseksi, Eurooppa-neuvosto 17.-18.3.2016

Arvoisa pääministeri,

Jatkona teille 3.3. toimitettuun Amnestyn kirjeeseen vetoan teitä julkistamaan viipymättä Suomen hallituksen kannan EU:n ja Turkin välillä solmittavaan pakolaisia koskevaan sopimukseen. Kuten tiedätte, Turkin pääministeri Ahmet Davutoğlu, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Donald Tusk ja Euroopan komission puheenjohtaja Jean Claude Juncker julkaisivat 8.3. rungon suunnitelmalle, joka on tarkoitus hyväksyä Eurooppa-neuvostossa 17.-18.3.

Amnesty International pitää ehdotetun sopimuksen laillisuutta, moraalista hyväksyttävyyttä ja pitkän aikavälin vaikutuksia kansainväliselle suojelujärjestelmälle hyvin kyseenalaisina. Amnesty vaatii Suomen hallitusta vetämään tukensa sopimukselta, jonka seurauksena Suomi on vaarassa joutua osalliseksi vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin, jotka ovat Suomen kansainvälisten velvoitteiden vastaisia.

Keskittyminen palautuksiin

EU:n itsepintainen keskittyminen ihmisten palauttamiseen Turkkiin kiintiöpakolaisjärjestelmän ja turvallisten ja laillisten reittien kehittämisen sijaan kertoo hälyttävän lyhytnäköisestä ja epäinhimillisestä asenteesta kriisin ratkaisemiseen. Väitteet, joiden mukaan tämä on ainoa tapa puuttua salakuljettajien ansaintamalliin, eivät ole perusteltuja, sillä salakuljettajat löytävät todennäköisesti muita reittejä. Ainoa kestävä tapa estää salakuljettajien toiminta on tarjota pakolaisille ehdoitta turvallisia ja laillisia reittejä Eurooppaan esimerkiksi kiintiöpakolaisjärjestelmän, perhe- ja humanitaaristen viisumien ja uusien keinojen, kuten yksityisten sponsorointiohjelmien luomisen, kautta.

Kaupankäynti Syyrian pakolaisilla ei ole hyväksyttävää

Ehdotus, jonka mukaan jokaista Turkkiin Kreikasta palautettua pakolaista kohtaan syyrialainen pakolainen sijoitettaisiin uudelleen EU:n alueelle, sisältää oikeudellisia ja moraalisia ongelmia. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että jokainen syyrialaiselle pakolaiselle tarjottava uudelleensijoituspaikka olisi riippuvainen

toisen syyrialaisen hengenvaarallisesta matkasta meren yli Kreikkaan. Ehdotus epäinhimillistä kaikkia siinä mukana olevia ja turvapaikanhakijoiden pääsyn estäminen turvapaikkaprosessiin EU:n rajoilla on täysin vastoin kansainvälisen solidaarisuuden periaatetta ja kansainvälistä suojelujärjestelmää. Kysymyksiin siitä, onko ehdotus kansainvälisen oikeuden mukainen, EU-johtajat vastasivat EU-oikeuden mahdollistavan suunnitelman toteutuksen, kunhan Turkki määrittää ”turvalliseksi kolmanneksi maaksi”.

”Turvallisen kolmannen maan” käsite vie pohjan kansainväliseltä suojelulta ja solidaarisuudelta

Amnesty International kyseenalaistaa yleisellä tasolla voimakkaasti ”turvallisen kolmannen maan” käsitteen, sillä se on syrjivä ja vie pohjan oikeudelta saada turvapaikkahakemus yksilöllisesti, täysimääräisesti ja oikeudenmukaisesti käsitellyksi. Lisäksi se voi johtaa pakolaisten käännättämiseen lähtömaihinsa ja siten palautuskiellon loukkauksiin. Turkin tapauksessa käsitteen käyttö on erittäin vaarallista ottaen huomioon tavan, jolla Turkki tällä hetkellä kohtelee siirtolaisia ja pakolaisia.

Turkki on pakkopalauttanut pakolaisia Syyriaan ja monet pakolaiset elävät Turkissa epätoivoisissa olosuhteissa ilman asianmukaista asuntoa. Sadat tuhannet pakolaislapset eivät pääse kouluun. Vaikka on väitetty, ettei Turkkiin palautettaisi muita kansainvälistä suojelua tarvitsevia kuin syyrialaisia, on epäselvää, mitä oikeudellisia suojakeinoja sovellettaisiin tilanteessa, jossa vastuu syyrialaispakolaisten turvapaikkahakemusten käsittelystä siirrettäisiin Turkille. Tosiasiassa kaikki turvapaikanhakijat eivät tule Syyriasta eikä Turkilla ole asianmukaista turvapaikkajärjestelmää. Erityisesti Irakin ja Afganistanin kansalaisille, joita yhteenlasketuna syyrialaisien kanssa 90 prosenttia Kreikkaan saapuvista on, suojelun saaminen Turkissa on käytännössä mahdotonta. Lisäksi Turkki soveltaa yhä vuoden 1951 pakolaissopimuksen maantieteellistä rajoitusta, jonka mukaan vain Euroopan kansalaiset voivat saada pysyvää kansainvälistä suojelua maassa.

Myös Balkanin reitti on sanottu suljettavan. Tämän reitin sulkeminen johtaisi tuhansien haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten jättämiseen kylmään ilman selkeää suunnitelmaa siitä, miten heidän välittömiin humanitaarisiin ja kansainvälisen suojelun tarpeisiinsa vastattaisiin.

Vetoan teihin, että julkistatte Suomen kansallisen kannan tämän kriittisen tärkeän kokouksen alla. Tämän kannan tulisi tuoda kirokkaasti esille, että Suomen hallitus

- kieltäytyy soveltamasta kansallisessa lainsäädännössä ”turvallisen kolmannen maan” käsitettä suhteessa Turkkiin
- kieltäytyy hyväksymästä sopimusta, jossa pakolaiset ovat kaupankäynnin kohteena
- hylkää ehdotuksen pakolaisten uudelleensijoituksen ehdollistamisesta sille, että Turkki pysäyttää tai vähentää pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja siirtolaisten saapumista EU:n alueelle.

EU:n ja kansainvälisen yhteisön on kiireellisesti vahvistettava sitoutumistaan tämän kriisin ratkaisemiseen niin antamalla humanitaarista ja muuta taloudellista apua kuin uudelleen sijoittamalla huomattavasti nykyistä suurempia määriä pakolaisia. Maailman katseet kohdistuvat nyt EU:n johtajiin.

Kunnioitavasti

Niina Laajapuro
Toiminnanjohtaja (vt)
Amnesty International Suomen osasto